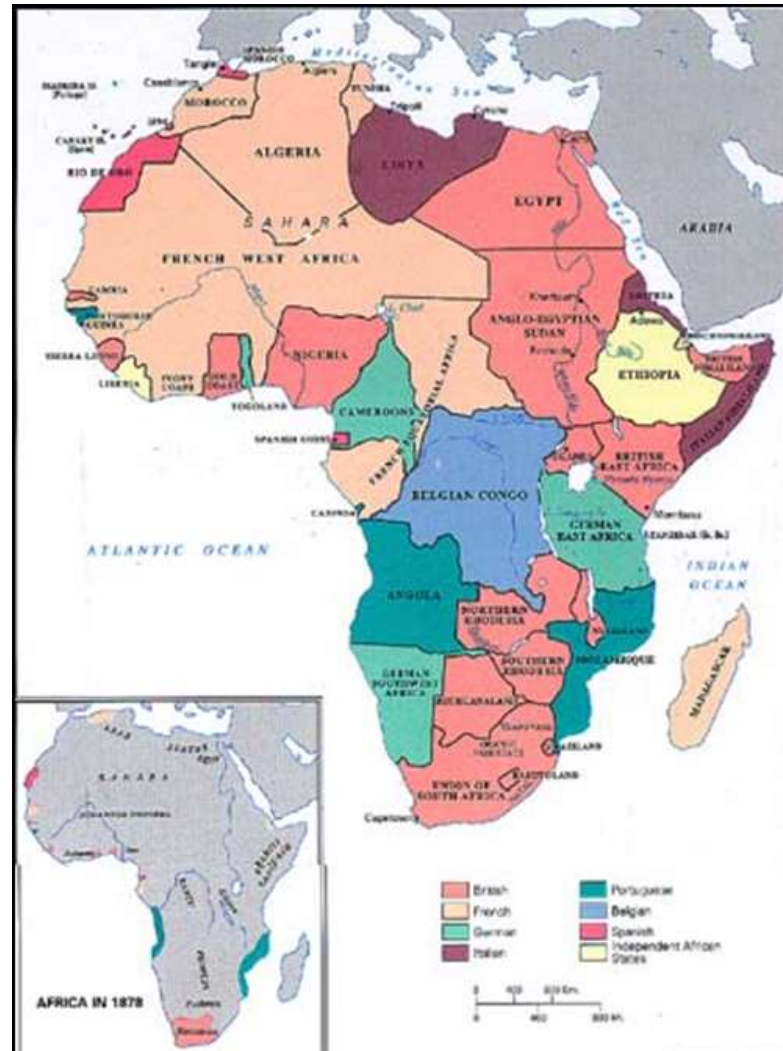

Regionalna geografija Afrike

4.

Otkrivanje i kolonizacija Afrike

- Prapovijest: pračovjek, prvi ljudi, nalazi u Etiopiji, Keniji i J. Africi.
- Utjecaji Asirije, Babilonije, Perzije, Palestine na Egipat, za vrijeme kralja Sahure oko 2700. pr. Kr., zna se o Etiopiji i istočnim dijelovima Afrike.
- Feničani u 11. i 10. st. pr. Kr. osnivaju kolonije u Africi.
- Egipćani znaju za izvorišta Nila i Velikih jezera.
- Oko 945. pr. Kr. izraelsko-feničanska pomorska ekspedicija u zemlju Ofir (vjerojatno današnji Zimbabve i Zambija).
- Oko 800 pr. Kr. Feničani otkrivaju Kanare i Madeiru, oko 595. pr. Kr. Feničani plove oko južnog rta Afrike.
- Oko 525. pr. Kr. Kartažanin Hanon plovi do Kameruna kroz Heraklove stupove; Herodot skupio podatke i proputovao sjever Afrike oko 450. pr. Kr.
- Grci, posebice za Aleksandra Velikog, već u 3. st. pr. Kr. imaju kolonije na Crvenom moru; Rimljani su poznavali sjever Afrike.
- Oko 60. g. Rimljani dolaze do nilskih močvara.

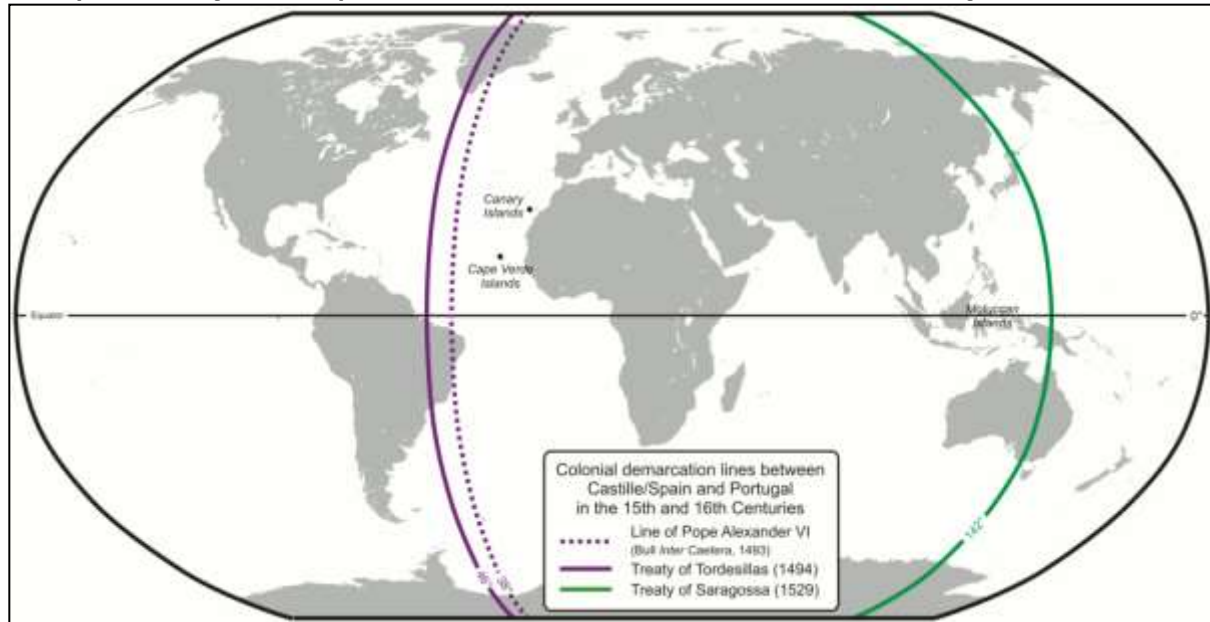
- 1150. g. El Idrisi putuje iz Čeute u unutrašnjost Maroka.
- Đenovljani plove do Kanara u 13. st.
- U srednjem vijeku Arapi – sjever do Sudana, Ibn Batuta 1325. – 1349. putuje na pravcu Maroko – Timbaktu – Mombasa
- Europljani znaju razmjerno malo; tek Portugalci od kraja 14. st. i u 15. st. (Antao Dias do rta Blanc 1441., Diniz Dias 1445. do Senegala, kasnije Kapverdi), Diego Čao 1482. – 1483. otkriva ušće Konga.

El Idrisijeva karta Afrike

Izvor: <http://www.alrahalah.com/2015/01/al-idrisi-12th-century-ce-5th-century-ah-geographer-and-cartographer/>

- Tordesillas 1494., razgraničenje španjolskih i portugalskih kolonijalnih posjeda pod pokroviteljstvom pape Aleksandra VI. Afrika ulazi u portugalsku zonu utjecaja.
- Bartolomeo Dias 1487. oplovio Rt dobre nade, Vasco da Gama 1497. do zaljeva Delagoa (luka Malindi), a zatim u Indiju.
- Godine 1500. Diego Dias na Madagaskar. Saldanha 1503. do rta Hafun.
- Godine 1507. Pedro de Mascarenhas plovi do Mauricijusa i Reuniona.
- Godine 1520. Portugalci do Massawe, a 1541. do Sueza.
- Portugalski monopol traje do početka 17. st. kada ih istiskuju Nizozemci.

Karta razgraničenja španjolskih i portugalskih kolonijalnih posjeda

Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Treaty_of_Tordesillas

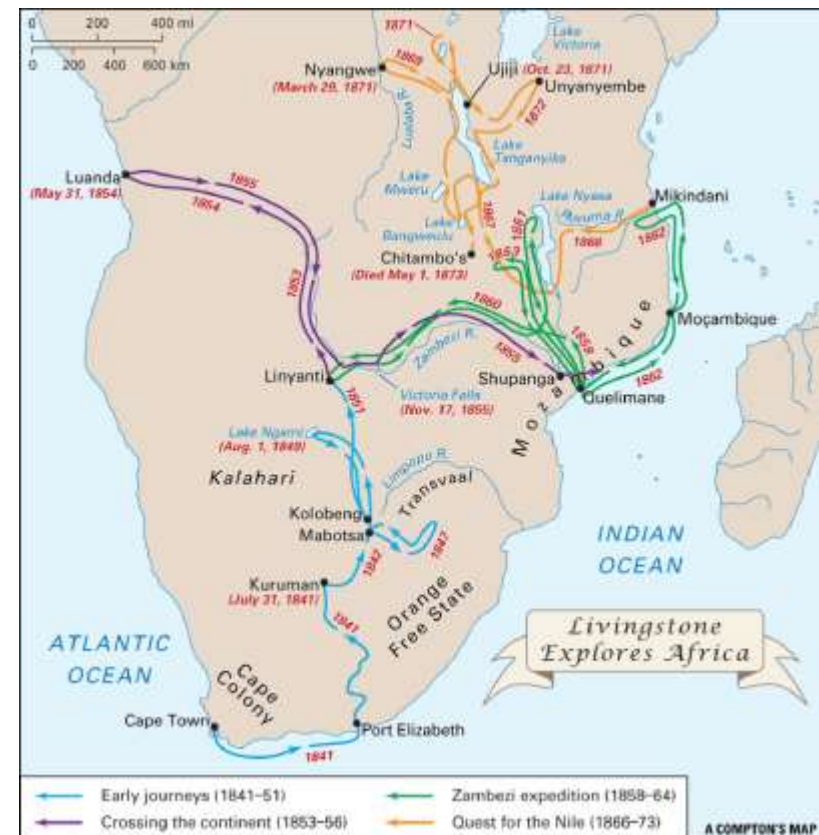
- Englezi početkom 17. st. dolaze do Gambije, Francuzi 1643. Reunion, 1658. Senegal (Sant Louis), 1715. – 1810. Mauricius, Nizozemci istisnuli Portugalce iz Cape Towna.
- Godine 1770. Škot James Bruce došao na izvore Modrog Nila i jezero Tana; putuje njime do utoka u Bijeli Nil
- Godine 1787. osnovana *Sierra Leone Comp.* sa svrhom vraćanja oslobođenih robova; 1792. osnovan Freetown (glavni grad današnje Sijere Leone), a 1808. ukinuta je trgovina robljem u V. Britaniji. Nastaje prva engleska kolonija u Africi – Sijera Leone.
- Godine 1788. započinju istraživanja unutrašnjosti Afrike od strane *African Associationa*. Do tada je zanimanje Europljana usmjereno samo na obalni prostor.

- John Barrow 1795. – 1802. istražuje južnu Afriku (Kaapland) do rijeke Oranje (osnivač *Royal Geographical Society*).
- Godine 1798. Napoleon Bonaparte i inž. Charles Le Perre u Egiptu zbog izgradnje Sueskog kanala; pogrješkomo utvrđena razlika u razini Crvenog i Sredozemnog mora zbog čega se odustalo od izgradnje kanala; pogrješka će biti ispravljena nekoliko desetljeća kasnije.
- Za Napoleonovih ratova Britanci osvajaju nizozemski Kaapland zbog Indije. Izbija sukob s Burima koji su podržavali sustav robovlasništva.
- Godine 1836. Buri sele prema unutrašnjosti i osnivaju *Oranje Vrij Staat* – Slobodnu Državu Oranje (nezavisnu od 1854.) i Republiku Transvaal (nezavisnu od 1852.). Britanci osvajaju 1843. i Natal.
- Pronalazak dijamanta i zlata u unutrašnjosti Južne Afrike; Britanci započinju pritisak na Bure; Burski ratovi na prijelazu iz 19. u 20. st.

- Godine 1822. Britanci okupiraju Egipat, dotad vazalnu državu Osmanskog Carstva, a nakon brojnih sukoba s Francuzima.
- 1822. – 1828. osnovana Liberija, zemlja američkih crnaca, prethodno na Cape Mesurado (danas Monrovia) naseljavanje američkih robova (*American Colonization Society*).
- 1827. – 1828. René Caillié dolazi s obale Sjevera Leone u Timbuktu.
- Godine 1830. Francuzi su provalili u Alžir i započeli osvajanja u sjevernoj Africi.
- 1830. – 1831. Richard i John Lander istražuju donji tok rijeke Niger.
- Godine 1841. Francuzi s obala Gabona istražuju prema Kongu i Ubangiju, kasnije sve do Čada.

- 1848. – 1849. Nijemci Johann Krapf i Johannes Rebmann otkrivaju Kilimanjaro i istražuju današnju Keniju
- 1841. – 1854. David Livingstone (I. putovanje) istražuje Bocvanu, gornji tok Zambezija i Angolu
- 1854. – 1856. D. Livingstone (II. putovanje) otkriva Viktorijine slapove na rijeci Zambezi
- 1858. – 1859. D. Livingstone otkriva jezero Nyasa (Malawi) te do 1864. istražuje prostor Malawija

Istraživanja Davida Livingstonea

Izvor: <https://www.britannica.com/biography/David-Livingstone>

- Godine 1858. Richard Burton i John Speke, krenuvši 1857. sa Zanzibara, otkrivaju jezero Tanganyika i Viktorijino jezero.
- 1860. – 1861. John Speke i Škot James Grant istražuju Ugandu i utvrđuju da Bijeli Nil (Bahr al Gazal) istječe iz Viktorijina jezera.
- Godine 1864. Samuel Baker otkriva Albertovo jezero i vezu s j. Victoria te po Bijelom Nilu putuje do J. Sudana.
- Godine 1869. otvoren Sueski kanal koji se gradio 10 godina (Ferdinand de Lesseps)
- 1867. – 1873. Livingstone dolazi do izvorišta Konga i otkriva j. Bangweulu, a Nijemac Gustav Nachtigal putuje kroz Saharu i Sudan i otkriva gorje Tibesti.
- oko 1870. Europljani drže oko 11 % afričkog kontinenta.

- Francuzi okupiraju dijelove Z. Afrike (Bjelokosna obala, Benin, Gvineja) i prodiru prema porječju Nigera i Sahari s juga i sjevera.
- 1874. – 1876. Henry Morton Stanley s istočnoafričke obale dopire do Lualabe, izvorišnog kraka Konga, i po Kongu plovi do ušća. Godine 1879. istražuje unutrašnjost zavale Konga za belgijskog kralja Leopolda II., što je 1885. rezultiralo stvaranjem tzv. Slobodne države Kongo, koja je bila privatno vlasništvo kralja.
- 1876. – 1892. Emin Paša istražuje istočni Sudan.
- Godine 1879. Britanci osnivaju *United African Company*, kasnije *Royal Niger Company* za interese u Z. Africi što rezultira s nekoliko kolonija. Kasnije i Nijemci u Togu.

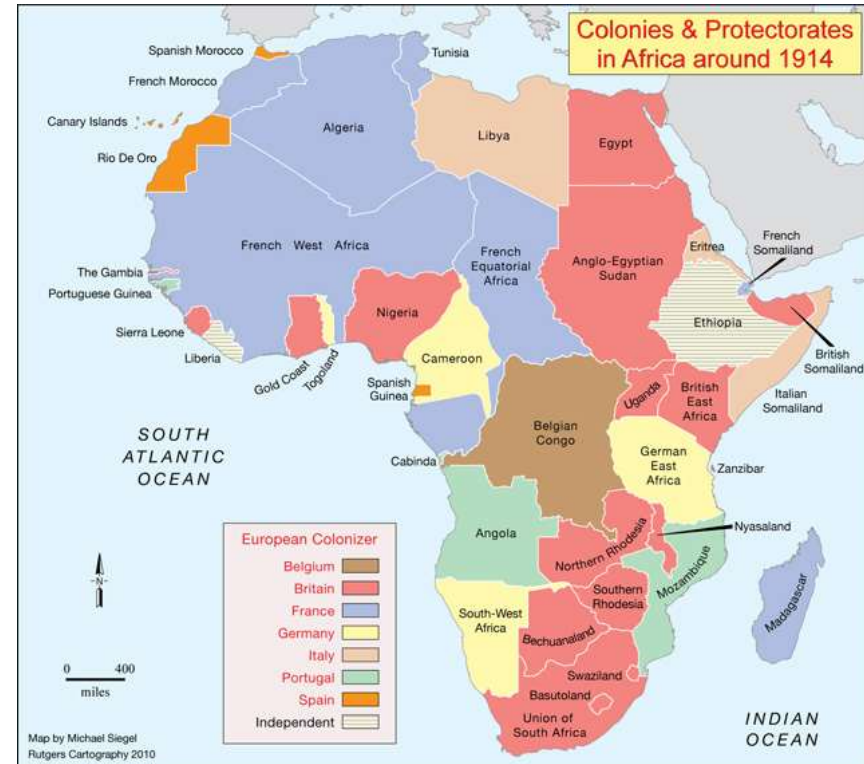
- Godine 1881. Francuzi proglašavaju svoj protektorat nad Tunisom.
- Godine 1883. Britanci u Keniji osnivaju *British East African Company*, osnova za kasniju Britansku Istočnu Afriku (Kenija i Uganda kolonije i Zanzibar protektorat).
- Godine 1884. Berlinska konferencija; podjela interesnih sfera u Africi među europskim kolonijalnim silama; započinje tzv. utrka za Afriku.
- Nijemci se šire u JZ Africi (današnja Namibija) s ciljem prodiranja u unutrašnjost, što sprečava Englez Cecil Rhodes koji je od kralja plemena Matabela dobio pravo na prostor sjeverno od Transvaala pa je to područje kasnije nazvano Rodezija.
- Godine 1885. Nijemci prisiljavaju Sultana od Zanzibara, nakon što je Karl Peters potajno putovao po unutrašnjosti Tanganjike, Ruande i Burundija i kupovao koncesije za *Njemačko društvo za kolonizaciju*, da prizna njemačka prava. Osnovana je *Njemačka Istočna Afrika*.

- Godine 1889. Cecil Rhodes osniva *British South African Company* koja za cilj ima promicanje britanskih interesa u Južnoj Africi.
- Godine 1891. određeni su kolonijalni interesi Portugalaca i Britanaca u Južnoj Africi. Portugalci zadržavaju Angolu i Mozambik.
- Hans Meyer prvi se uspinje na Kilimanjaro; sve prisutniji njemački interes za Afriku.
- Godine 1892. Oskar Baumann istražuje područje oko Viktorijina jezera i otkriva izvor Kagere.
- Godine 1895. Europljani drže oko 85 % prostora Afrike.
- 1924. – 1930. Kemal ed Din Husein istražuje istočni dio Libijske pustinje.
- Godine 1936. Theodoré Monod istražuje zapadnu Saharu; posljednji neistraženi dio Afrike.

Rhodesova vizija britanskih kolonija u Africi

- Do kraja 19. st. Afrika praktički podijeljena, 90 % teritorija 1900. g. drže europske kolonijalne sile: V. Britanija, Francuska, Belgija, Njemačka, Portugal, Italija (Libija, Somalija, Eritreja), Španjolska (Kanari, Zap. Sahara).
- Međusobna borba imperijalnih sila: u I. svj. ratu Njemačka gubi Togo, Kamerun, JZ Afriku i Njem. Ist. Afriku koji postaju mandatna područja Društva naroda.
- Velikoj Britaniji dodijeljeni su: Tanganjika i dijelovi Toga i Kameruna, Francuskoj: dijelovi Toga i Kameruna, Belgiji: Ruanda-Urundi i Južnoafričkoj Uniji: JZ Afrika.
- Italija ratuje u Etiopiji (Abesinija) 1935. – 1936.

Kolonijalni posjedi u Africi 1914.

Izvor: <http://colonialafrica.weebly.com/>

- Od II. svj. rata jačaju pokreti za nezavisnost. Uz Liberiju, JAR i Egipat, nezavisnost prve stječu Gana, Nigerija i Somalija, a postupno i gotovo sve ostale zemlje.
- Bivši britanski posjedi uključuju se u britansku zajednicu naroda – Commonwealth.
- Francuska brzo izgubila kolonije; krvavi rat za neovisnost Alžira; više od milijun mrtvih .
- Tijekom 1960-ih ukupno 23 neovisne zemlje uz prijašnje 3, a do 1974. još 16 zemalja proglašava neovisnost i do 1994. još 10-ak zemalja.
- 2011. nastaje najmlađa afrička država – Južni Sudan.
- Danas 54 neovisne države.

Godine proglašenja neovisnosti
afričkih država

Izvor : <http://colonialafrica.weebly.com/>